

II

(EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

OTSUSED

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

21. oktoober 2008,

mis käsitleb riigiabi C 9/07 (ex N 608/06), mida Hispaania kavatses anda ettevõtjale Industria de Turbo Propulsores

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 6011 all)

(Ainult hispaaniakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/179/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt kõnealustele sätetele, ⁽¹⁾

võttes arvesse nende märkusi,

ning arvestades järgmist:

(2) Komisjon teavitas Hispaaniat 21. märtsil 2007. aastal saadetud kirjas oma otsusest algatada menetlus Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 88 lõike 2 alusel eespool mainitud meetmega seoses.

(3) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*. ⁽²⁾ Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama kõnealuse meetme kohta oma märkusi.

(4) Hispaania ametiasutused esitasid oma märkused 4. juunil 2007.

(5) Industria de Turbo Propulsores (edaspidi „ITP”), abisaaja, esitas oma märkused 13. juuni 2007. aasta kirjas.

(6) Menetluse algatamise otsuses kaudse abi potentsiaalse saajana märgitud Rolls-Royce (edaspidi „RR”) esitas oma märkused 13. juuni 2007. aasta kirjas.

(7) Komisjon edastas need märkused 19. juuni 2007. aasta kirjaga Hispaaniale, Hispaania esitas omapoolsed märkused 12. juulil 2007.

1. MENETLUS

(1) Hispaania teavitas komisjoni 11. septembri 2006. aasta kirjas meetmetest, mis seonduvad riigiabiga, mida Hispaania kavatses anda ettevõtjale Industria de Turbo Propulsores.

⁽¹⁾ ELT C 108, 12.5.2007, lk 18.

⁽²⁾ Vt joonealune märkus 1.

- (8) Komisjon taotles osapooltelt lisateavet 19. detsembril 2007 Hispaaniale, ITP-le ja RR-le lähetatud kirjades. rideks on Sener Aeronáutica (53,125 %) ja Rolls-Royce (46,875 %).
- (9) ITP vastas 25. veebruari 2008. aasta kirjaga.
- (10) Hispaania ametiasutused vastasid 29. veebruari 2008. aasta kirjaga.
- (11) RR vastas 5. märtsi 2008. aasta kirjaga.
- (12) 12. märtsil 2008 edastas komisjon Hispaaniale ITP-lt ja RR-lt saadud teabe. Hispaania ametiasutused esitasid oma märkused antud teabe kohta 9. aprillil 2008.
- (13) Komisjon palus Hispaanialt lisateavet 26. juuni 2008. aasta kirjaga.
- (14) Hispaania ametiasutused vastasid 17. juuli 2008. aasta kirjaga. Hispaania esitas sama kirja muudetud versiooni 7. augustil 2008.
- (15) Lõpuks, 18. septembri 2008. aasta kirja esitasid Hispaania ametiasutused abisumma lõpliku arvestuse koos parandatud makse- ja tagasimaksegraafikutega.
- (19) ITP on lennu- ja kosmoseseadmete sektoris tegutsev mootoritootja. Ettevõtte tegevus hõlmab õhusõidukite mootorite ja gaasiturbiinide projekteerimist, teadus- ja arendustegevust, tootmist, koostetöid ning katsetamist. Ettevõtte asutati 1991. aastal. ITP on osalenud muude mootorite väljatöötamises sõjandussektoris, näiteks EJ200 Eurofighter Typhooni jaoks, ning tsiviilsektoris, näiteks Trent 500 ja Trent 900. Ettevõtte sai abi kahe viimati mainitud programmi jaoks.⁽³⁾
- (20) Teatatud meede hõlmab toetust ITP läbiviidavale teadus- ja arendustegevusele mootori Trent 1000 väljatöötamiseks. Lisaks Trent 1000-le kasutatakse õhusõidukil B787 veel üht mootorit, mille nimeks on GenX ja mida töötab välja General Electric koos mitme partneriga.
- (21) Trent 1000 väljatöötajateks on RR ning mitu riski ja kasumit jagavat partnerit, kelle hulka kuuluvad lisaks ITP-le järgmised ettevõtted: Mitsubishi Heavy Industries, Kawasaki Heavy Industries, Goodrich, Hamilton Sundstrand ja Carlton Forge. Trent 1000 sai lennukõlblikkussertifikaadi 7. augustil 2007. Samas on mootori kasutuselevõtmine hilineunud oluliste viivituste tõttu õhusõiduki enese väljatöötamisel, võrreldes algse ajakavaga.
- (22) ITP osaleb Trent 1000 projektis riski ja kasumit jagava partnerina, kellele kuulub 11 % projektist. 28. septembril 2004 allkirjastas ta RRiga vastastikuse mõistmise memorandum. Lõpliku riski ja kasumi jagamise lepingu allkirjastasid mainitud kaks ettevõtet 15. juulil 2005.

2. MEETME EESMÄRK

- (16) Hispaania ametiasutused soovisid anda ITP-le abi osalemiseks mootori Trent 1000 väljatöötamisel RR poolt lennuki Boeing B 787 jaoks. Projekt algas 2005. aastal ja lõpeb 2009. aastal.
- (17) Abisaaja – ITP – on Hispaanias asuv lennukimootorite tootja. Ettevõtte peakontor asub toetatavas piirkonnas Baskimaal. Ka ettevõtte muud rajatised Madridi ümbruses asuvad toetatavas piirkonnas vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile c.
- (18) ITP on suurettevõtte: selle kogukäive 2006. aastal oli ligikaudu 439 miljonit eurot. ITP ja selle tütarettevõtted on tööandjaks ligikaudu 2 400 inimesele. Ettevõtte aktsionä-
- (23) ITP koguinvesteering projekti võrdub [...] (*) euroga; investeering jaguneb järgnevalt: [...] eurot teadus- ja arendustegevuse kulude katmiseks, enam kui [...] eurot tööstusinvesteeringuteks turbiinootmisse ning [...] eurot muude kulude (IT, sertifitseerimine, transport jne) katmiseks.
- (24) ITP vastutuse alla kuulub madalrõhuturbiini väljatöötamine uue mootori jaoks. Ambitsioonikad tehnoloogilised eesmärgid, mille RR on seadnud madalrõhuturbiini väljatöötamisele, on järgmised: soetusmaksumuse vähendamine [...] % võrra, projekteerimisaja vähendamine [...] % võrra, kaalu vähendamine [...] % võrra, mürataseme vähendamine [...] dB võrra.

⁽³⁾ Vastavalt juhtumid C 38/01 ja N 165/03.

(*) Ärisaladus.

(25) Nende eesmärkide saavutamisel seisavad ITP läbiviidava teadus- ja arendustegevus ees mitmed väljakutsed:

— uued materjalid ja protsessid: mõne komponendi jaoks kasutatakse esmakordselt uusi materjale, mistõttu on tarvis uusi protsesse;

— mehaaniline tehnoloogia: ITP töötab välja uue tihendussüsteemi, optimeerib paigaldust ja täiustab konstruktsiooni;

— aerodünaamika: profiilide uus kujundus;

— tehnoloogia ja meetodika: selle mootori väljatöötamiseks nõutav aeg on varasemate mootoritega võrreldes ühe aasta võrra lühem; et RR suudaks antud nõude täita, peab ITP juurutama sobivad vahendid iteratiivsete arvutuste tegemiseks.

3. MENETLUSE ALGATAMISE OTSUSES VÄLJENDATUD KAHTLUSED

(26) Komisjon otsustas algatada menetluse esmajärjekorras sellepärast, et komisjoni käsutuses polnud piisavalt teavet abi andmise otsuse kohta (Hispaania ametiasutused andsid teada vaid abi teisest osast). Isegi kahe üksikasjaliku teabetaotluse ⁽⁴⁾ edastamise järel osutus eraldatud abi käsitlev faktiteave ebapiisavaks.

(27) Teiseks oli komisjonil erinevate aspektide osas kahtlusi ja/või puudus nende kohta teave:

— turutõrge vajas tõendamist;

— ergutav mõju ei olnud tõendatud;

— eksisteerisid mitmesugused kahtlused tegevuste teadus- ja arendustegevuse kategooriate alla liigitamise ja kulude abikõlblikkuse osas;

— kahtlusi tekitas abimeede ja abi osatähtsus;

— kahtlusi tekitas regionaalse lisatoetuse kohaldamine;

— kahtlusi tekitas rahvusvahelise koostöö jaoks antava lisatoetuse kohaldamine;

— RR võis abist kaudselt kasu saada;

— oli kahtlus asjaomase turu ja konkurentsile avalduva mõju osas.

(28) Võttes arvesse puudujääke faktides ja tekkinud kahtluste arvu, määratletakse otsuses kõigepealt selle kohaldamisala, eelkõige seoses otsustusprotsessiga (ja Hispaania ametiasutuste rakendatava kaheastmelise lähenemisviisi). Järgmiseks vaadeldakse otsuses abi olemasolu ja selgitatakse eeskirjasid, mida rakendatakse meetme ühisturuga kokkusobivuse hindamiseks. Seejärel selgitatakse otsuses kõiki menetluse algatamise otsuses tõstatatud kahtlusi.

(29) Korduste vältimiseks ja arusaamise lihtsustamiseks esitatakse uurimise käigus kogutud teave, sealhulgas Hispaania ja huvitatud isikute esitatud märkused, iga aspekti kohta.

4. ÜHE ABI KAKS OSA

(30) Esiteks väljendas komisjon menetluse algatamise otsuses kahtlust teatatud meetme ulatuse suhtes, eelkõige selle kohta, kas hindamise objektiks olev abi piirdus teatatud abiga või hõlmas lisaks laenu, mille Hispaania oli ITP-le sama projekti jaoks olemasoleva abikava alusel juba andnud.

(31) ITP taotles üldsõnaliselt abi 2004. aasta juunis tööstus-, turismi- ja kaubandusministeeriumile (edaspidi „ministeerium“) saadetud esimeses kirjas. 29. septembril 2004 esitas ITP Trent 1000-s osalemiseks ametliku abitaotluse hinnangulise summaga 40 miljonit eurot.

(32) Hispaania ametiasutused andsid projektile toetust kahes osas, võimaldades avalik-õiguslikul asutusel CDTI anda ITP-le laenu.

⁽⁴⁾ Komisjoni 10. oktoobri 2006. aasta ja 30. novembri 2006. aasta kirjad.

- (33) Abi esimest osa käsitleva otsuse võttis CDTI vastu 30. novembril 2005, kattes nimetatud aasta kulud. Abi esimeseks osaks oli olemasoleval abikaval⁽⁵⁾ põhinev nullintressiga laen summas 9 miljonit eurot.
- (34) Abi teist osa käsitleva otsuse võttis CDTI vastu 26. juunil 2006 ülejäänud kulude katmise kohta. Abi teinegi osa kujutas endast nullintressiga laenu, mille tagastamine näis sõltuvat mootori müügist. Abi see osa vastab algselt sätestatud 27 850 000 euro suurusele abile, millest Hispaania ametiasutused teavitasid komisjoni 11. septembril 2006.
- (35) Hispaania ametiasutused põhjendasid niisugust kaheastmelist lähenemisviisi muudatustega, mis leidsid vastava ajavahemiku vältel aset lennundussektoris teadus- ja arendustegevuseks antava mahuka abi töötlemiseks pädeva asutuse haldamises. Hispaania ametiasutused on näidanud, esitades selle kohta muu hulgas mitmesuguste koosolekute protokollid, et vastav pädevus anti ministerruumilt CDTI-le üle ning et kõnealune üleandmine leidis aset küllaltki pika ajavahemiku jooksul.
- (36) Seega selgitasid Hispaania ametiasutused, et 2005. aastal oli CDTI võimeline väljastama esimese laenu vaid piiratud summas. Kui pädevuse üleandmine oli lõpule viidud, võttis CDTI vastu otsuse laenu teise osa väljastamiseks, mis oli Hispaania teatatud meede.
- (37) Puudub igasugune teatatud meetmest varasem ministerruumi või CDTI sisedokumentatsioon, mis selgel ja lõplikul viisil kinnitaks valitsuse kavatsust projekti toetada. Teisalt võib Hispaania ametiasutuste esitatud dokumentatsioonist leida arvukaid viiteid projektile ja selle tähtsusele Hispaania majanduse jaoks.
- (38) Samuti tuleks tähelepanu pöörata asjaolule, et puudub abi eraldamise kavatsust kinnitav kiri valitsuselt ITP-le, küll on aga kaudseid viiteid õhusõidukite mootorite toetamise abikavale,⁽⁶⁾ millega seoses on selgesõnaliselt mainitud B787. Antud kava oleks põhinenud eelnevatel komisjoni heakskiidetud juhtumitel⁽⁷⁾. Hispaania ametiasutuste väitel tuleb CDTI 2005. aastal tehtud otsust vaadelda kinnitusena ITP-le Hispaania valitsuse kavatsusest võimaldada toetust kogu projektile.
- (39) Lõpuks väidavad Hispaania ametiasutused, et ITP-l olid õiguspäraseks ootused abi saamiseks, sest CDTI oli vahepeal eraldanud ITP-le abi, kattes projekti kulud 2005. aastal. Sellest abist komisjonile ei teatatud, kuivõrd see põhines heakskiidetud abikaval ega ületanud eraldi teatamise kohustuse künnist.
- (40) Esitatud dokumentatsiooni põhjal, eelkõige arvestades halduspädevuses toimunud muudatusi, on komisjon jõudnud järeldusele, et kahte kõnealust laenu tuleks käsitleda sama abi kahe osana.
- (41) Komisjon märgib, et Hispaania ametiasutused tunnustavad tehtud viga (teatamist üksnes teisest laenust) ja seda, et antud juhul peaks komisjonipoolse hindamise objektiks olema kahe laenu summa.
- (42) Teadus- ja arendustegevuse projektidele võib üksikabi anda sihtotstarbelistel alustel või heakskiidetud abikava põhjal. Eraldi hindamisele kuuluvate juhtumite hindamiskriteeriumid on esitatud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku 7. peatükis.
- (43) Nende kriteeriumite põhjal ei ole liikmesriigil lubatud jagada abi kunstlikult mitmeks osaks, sest see võimaldaks teatamise künnistest ja keeruliste juhtumite üksikasjalikku hindamist käsitlevatest eeskirjadest hõlpsasti mööda hiilida. Projektide liikmesriigipoolse osadeks jagamise lubamine tähendaks seega loobumist põhimõttest, mille kohaselt komisjoni järelevalve keskendub juhtumitele, mille puhul konkurentsimoondused on tõenäolisemad.
- (44) Igal juhul ei saa komisjon lugeda vastuvõetavaks väidet, et ITP-l olevat olnud õiguspäraseks ootused abi saamiseks. CDTI piiratud pädevuse tõttu poleks ükskõik milline kõnealuse asutuse antud abi olnud käsitletav riigi lubadusena abi võimaldamise kohta suuremas summas. Lõpliku eraldamisotsuse vastuvõtmisele eelnenud läbirääkimised CDTI ja ITP vahel näitavad, et ehkki Hispaania ametiasutused olid väljendanud pooldavat suhtumist projekti toetamisse, puudusid ITP-l õiguspäraseks ootused mingi konkreetse abisumma saamiseks. Lõpuks polnud ITP-l õigust saada kogu abi kätte enne teist osa käsitleva otsuse tegelikku vastuvõtmist.
- (45) Võttes arvesse erandlikku olukorda, mis tekkis seoses muudatustega Hispaania halduskorralduses abi eraldamise protsessi vältel, on komisjon jõudnud järeldusele, et kõnealused kaks laenu on sama abi osad, millest Hispaania ametiasutused oleksid pidanud teatama koos. Eeltoodust tulenevalt võetakse otsus vastu kahe laenu kogusumma kohta.

⁽⁵⁾ Hispaania ametiasutuste väitel oli CDTI hallatav kava jõus enne Hispaania ühinemist Euroopa Ühendusega 1986. aastal.

⁽⁶⁾ Tähelepanu tuleks pöörata ka sellele, et ITP on ainus kõnealuses sektoris tegutsev Hispaania tootja.

⁽⁷⁾ C 38/01 ja N 165/03.

(46) Samuti märgib komisjon, et abi eraldamise protsessi hindamist oleks lihtsustanud see, kui Hispaania ametiasutused oleksid algselt kinnitanud ITP-le oma kavatsust abi eraldada, ilma et nad oleksid algetapis tingimata laskunud summat ja tingimusi puudutavatesse üksikasjadesse. Niisugune eelleping koos kohustusliku viitega peatamisklauslile, mis seondub kohustusega teatada abist komisjonile, oleks lihtsustanud juhtumi ja eelkõige abi ergutava mõju hindamist. ⁽⁸⁾

5. ABI OLEMASOLU

(47) Nagu on osutatud menetluse algatamise otsuses, kuulub hindamise objektiks olev meede asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse. Ükski osapool pole seda järeldust vaidlustanud.

(48) Hispaania ametiasutused teatasid meetmest kui riigiabist. Meede koosneb riiklikest vahenditest, mida antud juhul haldab avalik-õiguslik asutus abikava raames. Nagu mainitud veebisaidil, ⁽⁹⁾ on CDTI tööstus-, turismi- ja kaubandusministeeriumi haldusalasse kuuluv Hispaania avalik-õiguslik organisatsioon, mille eesmärk on aidata Hispaania ettevõtetel tõsta oma tehnoloogilist taset. Meetmest saab kasu üks abisaaja, ITP kontsern, kes saab eelise. ITP on tegev sektoris, millele on omane tihe kaubandus liikmesriikide vahel, ning projekt on seotud tootega, mille väljatöötamises osaleb mitu rahvusvahelist partnerit. Seega on mõju kaubandusele tõendatud ja meedet tuleks käsitleda riigiabina asutamislepingu artikli 87 lõike 1 alusel.

6. KOKKUSOBIVUS

(49) Komisjon on hinnanud meedet asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel, eelkõige teadus- ja arendustegevuseks antavat abi käsitlevate sätete põhjal, mis on alates 1. jaanuarist 2007 esitatud ühenduse raamistikus teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooni jaoks antava riigiabi kohta (edaspidi „TAI raamistik“). ⁽¹⁰⁾

(50) Vastavalt menetluse algatamise otsuses osutatule on komisjon hinnanud abi TAI raamistiku alusel, sest selle punktis 10.3 on selgelt osutatud, et „komisjon kohaldab käesolevat raamistikku kõigi abiprojektide suhtes, millest on teatatud ning mille kohta komisjon peab otsuse tegema pärast raamistiku avaldamist Euroopa Liidu Teatajas, ka juhul, kui projektidest teatati enne käesoleva raamistiku avaldamist.“

(51) Teatise hindamise käigus edastas komisjon kaks teabetaotlust, ⁽¹¹⁾ milles tõstatati rida küsimusi. Nendes kirjades tõi komisjon selgelt välja, et TAI raamistiku sätte *consecutio legis* e kohta (eespool nimetatud punkt 10.3) osutab sellele, et komisjon peab hindama juhtumit otsuse vastuvõtmise hetkel kehtivate eeskirjade põhjal.

(52) Lisaks osutas komisjon oma teises, 28. novembri 2006. aasta kirjas, et juhtum võib nõuda menetluse algatamist asutamislepingu artikli 88 lõike 2 põhjal.

(53) Hispaania ametiasutused taotlesid, et komisjon hindaks juhtumit teavitamise hetkel kehtinud 1996. aasta teadus- ja arendustegevuse raamistiku alusel, kuivõrd meetmest teatati 11. septembril 2006 ja ITP taotles abi 2004. aastal.

(54) Viitega Graphischer Maschinenbau' juhtumile ⁽¹²⁾ väitsid Hispaania ametiasutused, et kui abi oleks antud ebaseaduslikult, oleks kehtinud 1996. aasta teadus- ja arendustegevuse raamistik. Kuna 1. jaanuarist 2007 kohaldatav TAI raamistik on Hispaania ametiasutuste arvates 1996. aasta teadus- ja arendustegevuse raamistikust piiravam, karistaks komisjon seega uute eeskirjade kohaldamise kaudu abist teatanud liikmesriiki.

(55) Komisjon märgib, et tema arvates ei ole Hispaania ametiasutuste väide asjakohane ning et antud juhul ei ole kõnealune pretseedendiõigus kohaldatav, sest TAI raamistiku punktis 10.3 on selgelt esitatudeeskirjad, mida komisjon peab juhtumite hindamisel kohaldama.

(56) Lisaks on komisjon arvamisel, et Hispaania ametiasutuste väide, mille kohaselt TAI raamistik on piiravam, ei ole tõene. Suuremahulise üksikabi juhtumite hindamist käsitlevate sätetega nõutakse lihtsalt üksikasjalikumalt teavet abi erinevate aspektide, muu hulgas selle positiivse mõju kohta. Kõrgemat üksikasjalikkuse taset ei saa käsitleda piiravamana. Komisjon on vastupidisel arvamisel, mille kohaselt eeskirjade põhiaspektid on jäänud samaks või muutunud vaid marginaalselt: teadus- ja arendustegevuse määratlus, abikõlblikud kulud, abi osatähtsused jne.

(57) Samuti kinnitasid Hispaania ametiasutused oma märkustes, et kuna komisjon andis oma kirjas teada võimalikest kahtlustest, oleks komisjon pidanud algatama menetluse viivitamatult.

⁽⁸⁾ Samalaadne säte sisaldub regionaalabi suuniste (ELT C 54, 4.3.2006, lk 13) punktis 38, millega on kehtestatud nõue, et liikmesriik teavitab abisaajat oma abi eraldamise kavatsusest eellepingu kaudu.

⁽⁹⁾ www.cdti.es

⁽¹⁰⁾ ELT C 323, 30.12.2006, lk 1.

⁽¹¹⁾ Vt menetluse algatamise otsuse esimene lõik.

⁽¹²⁾ Esimese Astme Kohtu 14.5.2002 otsus juhtumi T-126/99, *Graphischer Maschinenbau GmbH v Commission*, kohta [2002] EKL II-02427.

(58) Samas juhib komisjon tähelepanu asjaolule, et varasem otsus menetluse algatamise kohta poleks kaasa toonud mingeid muudatusi lõppotsuse suhtes kohaldatavate eeskirjade osas, sest kohaldatavateks eeskirjadeks oleksid nii või teisiti olnud lõppotsuse vastuvõtmise hetkel kehtivad eeskirjad.

(59) Igal juhul on Hispaania ametiasutused esitanud kogu TAI raamistiku 7. peatükis nõutud tarviliku teabe suurte üksikprojektide hindamiseks. See teave võimaldab komisjonil juhtumist täieliku ülevaate saada.

7. TURUTÕRGE

(60) Suurele teadus- ja arendustegevuse projektile antud abi nõuetekohaseks hindamiseks tuleb hinnata meetme eesmärke ja eelkõige seda, milliste turutõrgete vastu on meede suunatud.

(61) Esiteks osutasid Hispaania ametiasutused oma teatistes, et meetme eesmärk on puuduliku ja moonutatud teabe parandamine, eelkõige seoses pikaajaliste projektide ning erafinantseerimise puudumisega vastavas sektoris, millele on iseloomulikud kõrged tehnoloogilised riskid ja kulude tagasiteenimine väga pika aja vältel. Komisjon on tunnistanud taolise turutõrke olemasolu suurprogrammade rahastamisel lennu- ja kosmoseseadmete sektoris oma varasemates otsustes.⁽¹³⁾

(62) Teiseks väljendasid Hispaania ametiasutused seisukohta, mille kohaselt tuleks turutõrke hindamisel võtta arvesse asjaolu, et teadus- ja arendustegevus viidi läbi toetatavates piirkondades. Teadus- ja arendustegevuse vähem arenenud piirkondades oleks lisaks positiivsematele välismõjudele ja teadmiste levikule iseloomulik ka puudulik ning moonutatud teave.

(63) Samas on TAI raamistiku punktis 7.3.1 sätestatud, et komisjon peab võtma arvesse: „i) geograafilisest kaugusest ja muudest piirkondlikest eripäradest põhjustatud halvemust; ii) eripäraseid kohalikke majandusnäitajaid, sotsiaalseid ja/või ajaloolisi põhjuseid väheseks TAI-ks, võrreldes asjaomaste keskmiste andmetega ja/või olukorraga (vastavalt vajadusele) riiklikul ja/või ühenduse tasandil ja iii) muid asjaomaseid näitajaid, millest nähtub turutõrgete osakaalu suurenemine”. Nendel kriteeriumitel põhinevate tõenduste puudumise tõttu ei olnud komisjonil antud juhtumi puhul võimalik kinnitada regionaalsete halvemuste olemasolu.

⁽¹³⁾ Vt näiteks komisjoni otsused juhtumite N 165/03 (Hispaania, abi ITP-le seoses Trent 900-ga), N 372/05 (Prantsusmaa, abi Snecma seoses mootoriga SaM 146), N 120/01 (Ühendkuningriik, abi Rolls-Royce'ile seoses mootorite Trent 600 ja Trent 900 arendamisega) ning uuemate juhtumite N 195/07 (Saksamaa, abi Rolls-Royce Deutschlandile) ja N 447/07 (Prantsusmaa, abi Turbomeca) kohta.

7.1. Teabe moonutatus

(64) Hispaania ametiasutused esitasid täiendavaid argumente niisuguste turutõrgete olemasolu toetuseks, mis seonduvad moonutatud teabe olemasoluga.

(65) Esiteks viitas Hispaania õhusõidukite mootorite arenduse eripärasele ärimudelile. Hispaania osutas, et kuna tulevikku suunatud investeeringute tegemine on väga tähtis ja kulude tagasiteenimist võib oodata vaid väga pikas perspektiivis (projekti rahavoog muutub stabiilselt positiivseks alles [> 10] aasta pärast, kumuleeruvalt muutub see positiivseks [> 15] aasta pärast), jagatakse projektid üldiste riskide vähendamiseks erinevate partnerite vahel.

(66) Teiseks on Hispaania arvamuse kohaselt sektoris tegevate ettevõtete rahastamisallikaks varasematest projektidest tulenev rahavoog. Kuna projekt hakkab tulu tooma alles enam kui aastakümne pärast, sest ettevõtted teenivad varuosade müügist rohkem kui algselt mootorite müügist, suudavad uusi investeeringuid rahastada vaid need ettevõtted, kes on juba pikka aega selliseid programme läbi viinud.

(67) Hispaania ametiasutuste väitel on ITP suhteliselt noor ettevõtte, sest see asutati alles 1989. aastal. Oma vanuse tõttu ei saaks ITP teenida tulu varasematest investeeringutest tulenevast positiivsest rahavoost.

(68) Kolmandaks on ITP esitanud teavet raskuste kohta, millega ettevõtte seisis silmitsi vahendite leidmisel oma investeeringu rahastamiseks projektis. ITP ei esitanud konkreetset kirja pangalt, milles taolisele rahastamispahele ära öeldakse, kuid esitas e-kirjavahetuse finantsvahendajate ja valdkondlike organisatsioonidega,⁽¹⁴⁾ mis annab tunnistust sellest, et pangad antud tüüpi projekte ei rahasta.

(69) Nagu on mainitud eespool põhjenduses 61 ja joonealuses märkuses 13, on komisjon mitmel juhul nõustunud sellega, et õhusõidukite mootorite arendamise konkreetsele ärimudelile on iseloomulik teabe moonutatus. Samas ei tähenda antud järeldus seda, et ükskõik millise projekti suhtes kõnealuses sektoris esineks turutõrge. On ilmne, et erinevad sektoris tegutsevad ettevõtted on paljudel juhtudel suutnud rahastada uusi projekte kas omavahendite arvel või finantssturi kaudu. Komisjon peab hindama turutõrke olemasolu konkreetsetel hinnataval juhul.

⁽¹⁴⁾ Eelkõige HEGAN, Baskimaa platvorm aeronautika sektoris.

- (70) Antud juhul, nagu juba on märgitud menetluse algatamise otsuses, peeti Hispaania ametiasutuste esitatud argumente turutõrke olemasolu kohta piisavaks ja komisjon ei tõstatanud konkreetseid kahtlusi.
- (71) Võttes arvesse uusi andmeid, sealhulgas ITP esitatud teavet, järeldeb komisjon, et käesolevale juhtumile on iseloomulik teabe moonutatus. Komisjon märgib, et ITP korral seondub moonutatus osaliselt ettevõtte arengueta-piga, kuid ITP on siiski saavutamas vanust, mis võimaldab ettevõttel rahastada uusi projekte vanemate programmide tulude arvelt. Teisisõnu on ITP saavutamas olukorda, kus õhusõidukite mootorite tootja ärimudel saab normaalselt toimida.
- (72) Seetõttu järeldeb komisjon, et käesoleval juhul on turu-tõrge olemas. Nagu osutatud menetluse algatamise otsuses, peab komisjon seega hindama, kas regionaalse halvemuse olemasolu suurendab mainitud turutõrke ulatust.
- (77) Lisaks aitab projekt Hispaania ametiasutuste arvamusel kaasa teadusliku (uurimisorganisatsioonid), tehnoloogilise (katsetuskeskused) ja haridusalase (tehniline õppeasutus) infrastruktuuri arendamisele regioonis.
- (78) Lõpuks aitab projekt Hispaania ametiasutuste hinnangul kaasa kõrgtehnoloogia valdkonnas tegutsemiseks võime-liste alltöövõtjate võrgustiku arendamisele. Praegu saab ITP omandada vaid [< 50] % oma sisenditest Hispaanias, ettevõtte eesmärgiks on selle näitaja oluline suurenda-mine.
- (79) Lõpetuseks väidavad Hispaania ametiasutused, et regio-naalne halvemus ja projekti positiivne mõju piirkondlikul tasandil aitavad turutõrkele kaasa, ning et komisjon peaks seda arvesse võtma.
- (80) Samuti lisab Hispaania, et kui komisjon kõnealust halve-must ei tunnista, oleks see vastuolus 1996. aasta teadus- ja arendustegevuse raamistikus sisalduva lähenemisviisiga, mis nägi ette automaatse 5 % lisatoetuse projektidele, mis viiakse ellu asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamisalasse kuuluvates toetatavates piirkondades (asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a kohaldamis-alasse kuuluvate piirkondade lisatoetuse määraks on 10 %).

7.2. Regionaalne halvemus

- (73) Esitatud materjalides tõi Hispaania esile rea argumente turutõrke ulatust suurendava regionaalse halvemuse olemasolu toetuseks.
- (74) Esiteks osutasid Hispaania ametiasutused sellele, et teadus- ja arendustegevus aitab kaasa Lissaboni eesmär-kide saavutamisele, ning et 2007.–2013. aasta finants-perspektiivide kokkuleppe⁽¹⁵⁾ kontekstis eraldati Hispaaniale struktuurifondidest täiendavalt 2 miljardit eurot TAI kulude suurendamiseks. Hispaania ametiasutuste arvates annab taoline eraldis selgelt tunnistust riigi mahajäämu-sest teadus- ja arendustegevuse valdkonnas.
- (75) Teiseks osutasid Hispaania ametiasutused sellele, et hinda-mise objektiks oleva projekti raames viiakse teadus- ja arendustegevust läbi toetatavates piirkondades, mis kuuluvad asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamisalasse.⁽¹⁶⁾
- (76) Samuti rõhutas Hispaania, et ITP arendamine Baskimaal aitaks kaasa regionaalarengule piirkonnas, mida mõjutab tööstuse restruktureerimine (rasketööstuse likvideeri-mine).
- (81) On tõsi, et teadus- ja arendustegevuse kulutuste osas näitab statistika Hispaania mahajäämust ELi keskmisega võrreldes. Samas juhib komisjon tähelepanu asjaolule, et iseenesest pole tegu piisava argumentiga üksikabi õigus-tamiseks, vaid pigem väitega, mis toetaks horisontaal-semat lähenemisviisi teadus- ja arendustegevuse edenda-misele.⁽¹⁷⁾
- (82) Teiseks nõustub komisjon sellega, et teadus- ja arendus-tegevuse projekt leiab aset toetatavates piirkondades. Komisjon märgib lisaks, et TAI raamistiku regionaalse lisatoetuse kaasamata jätmine on võimaldanud aidata kaasa riigiabi paremale suunamisele projektidesse, mis tõstavad majanduslikku tõhusust. Komisjon on nõus-tunud sellega, et riigiabi võib aidata kaasa kas võrdsete võimaluste eesmärkidele, näiteks regionaalarengule, või tõhususe eesmärkidele, st vastuseks turu puudujääki-dele.⁽¹⁸⁾ Eeltoodust tulenevalt on komisjon ühtsel viisil muutnud erinevaid riigiabi eeskirju, kohandades ühis-turuga kokkusobivuse tingimused riikide rakendatud meetmete eesmärgiga.⁽¹⁹⁾

⁽¹⁵⁾ Euroopa Ülemkogu dokument 15931/05 finantsperspektiivi (2007–2013) kohta, punkt 54bis.

⁽¹⁶⁾ Vt komisjoni 20. detsembri 2006. aasta otsus juhtumi N 626/06 kohta, mis käsitleb Hispaania regionaalabi kaarti.

⁽¹⁷⁾ 2007. ja 2008. aastal kiitis komisjon heaks mitu Hispaania ameti-asutuste teatatud abikava, millega toetati teadus- ja arendustegevust.

⁽¹⁸⁾ Vt näiteks „Riigiabi tegevuskava: Vähem ja paremini suunatud riigiabi: riigiabireformi kava 2005–2009”, KOM(2005) 107 (lõplik), mille komisjon võttis vastu 7. juunil 2005.

⁽¹⁹⁾ Eeltoodust tulenevalt puudub regionaalne lisatoetus hiljuti (6. augustil 2008) vastu võetud komisjoni määruses (EÜ) nr 800/2008 (EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobi-vaks (üldine grupidandi määruks)) (ELT L 214, 9.8.2008, lk 3).

- (83) Kolmandaks võtab komisjon arvesse Hispaania esitatud väidet nõutava infrastruktuuri rajamise vajaduse kohta teaduse, tehnoloogia ja hariduse valdkonnas. Hinnatava juhtumi korral pole Hispaania ametiasutused aga tõendanud, et üksikule ettevõttele, ITP-le, antud juhul osutatav abi oleks vajalik teadmiste infrastruktuuri arendamiseks. Komisjon võtab lisaks arvesse seda, et hindamise objektiks oleva meetme näol on tegu üksikabiga ainsale abisaajale. Eespool nimetatud infrastruktuurile võib see avaldada vaid väga kaudset mõju.
- (84) Lõpuks võtab komisjon arvesse seda, et abi on suunatud alltöövõtjate võrgustiku arengule kaasaaitamisele. Ehkki taolised eesmärgid võivad regionaalarengu seisukohast tõepoolest tähtsad olla, ei saa laiemas Euroopa perspektiivis olla kindel infrastruktuuride või alltöövõtjate võrgustiku lisandumises iga suurettevõtte ümber, seda eriti niivõrd lõimunud sektoris nagu seda on aeronautika sektor. Niisuguses tehnoloogiliselt spetsialiseerunud ja kõrgeltarenenud sektoris, kus programmidesse on kaasatud mitmed partnerid üle kogu Euroopa ning maailma, ei ole küll ilmne, et abisaajad looksid alltöövõtjate võrgustiku toetatavates piirkondades, kuid paika peab ka see, et sõltumine [> 50] % ulatuses välismaistest sisenditest tähendab tugevat sõltuvust rahvusvahelistest partneritest, mistõttu on tegu ohuteguriga.
- (85) Seetõttu on komisjon arvamusel, et konkreetsele olukorrale toetatavas piirkonnas, kus projekt läbi viiakse, on omane väga vähesel määral suurenenud turutõrke osakaal, eelkõige tehnoloogiliselt kõrgeltarenenud alltöövõtjate olemasolu osas, kes võiksid olla partneriteks, kes suudaksid riske jagada.

7.3. Järeldus turutõrke kohta

- (86) Eeltoodud väidete põhjal järeldab komisjon, et hinnatava juhtumi puhul esineb turutõrge.

8. ERGUTAV MÕJU

- (87) Uurimise vastaval etapil kättesaadavat teavet arvesse võttes väljendas komisjon oma otsuses menetluse algatamise kohta kahtlusi abi ergutava mõju osas.

8.1. Abi vajalikkus

- (88) TAI raamistiku 6. peatüki kohaselt peab komisjon esmalt kontrollima seda, kas abisaaja esitas abitaotluse enne teadus- ja arendustegevuse projekti algust.

- (89) Nagu nimetatud ka eespool põhjenduses 31 ja sellele järgnevas põhjenduses, on Hispaania ametiasutused osutanud, et ITP taotles abi enne projekti algust, järgides seega TAI raamistiku 6. peatüki teises lõigus sätestatud.

- (90) Nagu samuti eespool nimetatud, oli komisjonil kahtlusi otsustusprotsessi suhtes ja hilisest teatamisest tulenevalt. Hispaania esitatud teave lubab teha järelduse, et teatatud meede seondub ühe abimeetmega, mille puhul abi anti kahes osas. Ergutava mõju hindamine tuleb seetõttu läbi viia kogu abi kohta.

- (91) Otsustusprotsessiga seoses soovib komisjon rõhutada, et juhtumi eritingimused – pädevuse üleandmine, kaheastmeline lähenemisviis ja üleminek uutele riigiabi eeskirjadele – muutsid vastavate tingimuste hindamise tavapärastest erinevaks.

- (92) Esiteks märgib komisjon, et tal on üldjuhul kahtlusi meetme ergutava mõju suhtes juhul, kui ühe projekti kohta võetakse vastu mitu abi andmise otsust. Samuti seab komisjon ergutava mõju kahtluse alla iga kord, kui ametliku otsuse abi andmise kohta võtab riik vastu ajal, mil projekt pole enam kaugelki algusjärgus. Teadus- ja arendustegevuse korral on äärmiselt tähtis, et abi avaldaks mõju ettevõtte käitumisele, suurendades või kiirendades ettevõtte tehtavaid investeeringuid projekti. Ilma niisuguse toimetava puuduks abil ergutav mõju ja seda poleks tarvis.

- (93) Taolise mõju avaldamiseks peab riik abi andmise otsustama kas ametlikult (ehkki koos peatamisklausliga, mis kehtib kuni komisjon on andnud nõutava heakskiidu selle kohta, et abi on asutamislepingu artikli 88 lõike 3 alusel ühisturuga kokkusobiv) või eellepingu⁽²⁰⁾ kaudu, mis ei annaks alust õiguspärasteks ootusteks, kuid oleks piisavalt mõjus näitamaks riigi valmidust projekti toetada.

- (94) Samuti märgib komisjon, et teadus- ja arendustegevuse projektile antava abi kokkusobivuse kohustuslikuks tingimuseks on eelnev teatamine abist asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaselt. Teatamine abist projektile, mis on peaaegu lõpule viidud, tähendaks seda, et riik ei ole kavandatavas abis kindel või ei suuda anda kinnitust taolise abi kohta. Juhul kui ettevõtte on niisuguse ebakindluse tingimustes võimeline projekti ellu viima ja isegi lõpetama, on tõenäoline, et abi pole ettevõtte enese jaoks vältimatult tarvilik.

⁽²⁰⁾ Vt ka põhjendus 31.

8.2. Põhinäitajad

- (95) TAI raamistiku 6. peatüki kohaselt on komisjon kohustatud hindama kõigi üksikmeetmete korral teatavat arvu kriteeriumeid, mis näitavad abi ergutavat mõju ning seonduvad projekti mahu, ulatuse või kiiruse suurenemisega või abisaaja poolt teadus- ja arendustegevusele kulutatava üldsumma suurenemisega.
- (96) Oma märkustes on Hispaania ametiasutused esitanud rea fakte eespool nimetatud põhikriteeriumite täitmise tõendamiseks.
- (97) Esiteks oli abi Hispaania ametiasutuste väitel ITP-le vajalik projekti 12 %-ga võrduva investeeringu tegemiseks ning seega oleks sellega kaasnenud suuruse ja ulatuse suurendamine. Abita poleks ITP niivõrd mahukat investeeringut teha suutnud. ⁽²¹⁾
- (98) Teiseks oleks abi Hispaania ametiasutuste hinnangul võimaldanud suurendada projekti elluviimise kiirust. Hispaania väitel on Trent 1000 väljatöötamiseks nõutav aeg märksa lühem kui varasemate mootorite korral.
- (99) Kolmandaks märgib Hispaania, et ITP keskmised teadus- ja arendustegevuse personalikulud (24 %) on sektori keskmisest (19 %) kõrgemad. Lisaks on ITP viimastel aastatel teadus- ja arendustegevusse jõuliselt investeerinud, sest teadus- ja arendustegevuse ja käibe suhe oli 16 % aastal 2005, 26 % aastal 2006 ning 22 % aastal 2007. Hispaania võrdleb neid arve sektori Euroopa keskmisega, mis oli 11 % aastatel 2005 ja 2006. Hispaania ametiasutused märgivad, et abita Trent 1000 jaoks oleksid teadus- ja arendustegevuse/käibe näitajad 2006. ja 2007. aastal langenud vastavalt tasemele [...] % ning [...] %.
- (100) ITP on esitanud üksikasjaliku teabe oma personali kohta. ITP osutab, et lähtuvalt hüpoteesist, mille kohaselt ettevõtte poleks suutnud projekti abita ellu viia, oleks ITP-l tekkinud raskusi projektiga töötanud personali [...] täistöökohta ümberpaigutamisega. ITP väitel oleks võimalik olnud neist minimaalse osa üleviimine teaduse ja tehnoloogia valdkonna töökohtadele, kuid ettevõtteks oleks tekkinud raskusi ülejäänud teadustöötajate alleshoidmisega. ITP väitel annab juba teadus- ja arendustegevuse kulude kirjeldatud kõrge taseme säilitamise fakt tunnistust sellest, et abi on avaldanud ergutavat mõju.
- (101) Komisjon märgib, et nende näitajate hindamine sõltub alternatiivsest stsenaariumist, mille korral abi ei oleks

antud. Kui abi on tõepoolest võimaldanud ITP-l osaleda suuremas projektis, on abil olnud ergutav mõju projekti ulatusele ja mahule.

- (102) Siiski juhib komisjon tähelepanu teadus- ja arendustegevuse kuludid käsitlevate arvude ebamäärasusele. Ehkki on tõsi, et ITP teadus- ja arendustegevuse kulude tasemed on sektoris tegutsevate konkurentidega võrreldes kõrged, võib see tuleneda pigem varasematest programmidest lähtuvate tulude puudumisest, nagu eespool kirjeldatud, ⁽²²⁾ kui ettevõtte teadus- ja arendustegevuse intensiivsusest. Lisaks ei saa komisjon olla nõus sellega, et teadus- ja arendustegevuse kulude ja personali püsiva taseme säilitamine on tõenduseks sellest, et abil on ergutav mõju. Vastupidi, tavapäraste tingimuste juures võiks eeldada, et kui abi ei avalda mingit mõju teadus- ja arendustegevuse kuludele ega teadus- ja arendustegevuse personalile, annab see tunnistust sellest, et abi mõju seisneb pigem varasemaid, lõpuleviidud projekte asendava projekti kui abisaaja uute püüdluste toetamises.
- (103) Igal juhul on komisjon üksikabi hindamisel kohustatud lisaks eespool nimetatud põhinäitajatele läbi viima liikmesriigi ja abisaaja esitatud teabe üksikasjaliku hindamise.

8.3. Alternatiivsed stsenaariumid

- (104) Ergutava mõju üksikasjalikul hindamisel lähtub komisjon TAI raamistiku punktist 7.3.3.
- (105) ITP on esitanud esitluse, mida tutvustati ettevõtte juhatusele otsuse tegemisel projekti investeerimise kohta. Dokumentatsioonist selgub, et ettevõtte oli enne RRiga läbirääkimiste alustamist vaadelnud mitmeid alternatiive, koos äriplaanidega iga alternatiivi jaoks, abiga ning ilma selleta:
- [...] % mootorist (kogu madalrõhuturbiin);
 - [...] % (madalrõhuturbiin düüsiaparaadi labadeta);
 - [...] % (madalrõhuturbiin düüsiaparaadi labade ja tihenditeta)
 - [...] % (tagalaagri kere ja ketas), antud juhul oleks ITP olnud vaid alltöövõtja.

⁽²¹⁾ Antud väidet käsitletakse üksikasjalikumalt järgmises osas (vt otsuse järgmine osa, põhjendus 104 jj).

⁽²²⁾ Trent 500 ja Trent 900, vastavalt juhtumid C 38/01 ning N 165/03.

- (106) Meeles tuleks pidada seda, et projekt on ITP ja RRI vaheliste läbirääkimiste lõpptulemus. On väga raske ennustada, millised oleksid olnud nende läbirääkimiste tulemused abi puudumise korral.
- (107) Ehkki ITP jaoks olid olemas alternatiivsed võimalused, ei saa neid tegelikkuses siiski käsitleda faktide võrdlemist võimaldavate projektidena nende sõltuvuse tõttu ka läbirääkimiste teisest osapooldest. Samuti näib RRI esitatud argumentide põhjal, et nad ei olnud huvitatud ITP väikesest (ligikaudu [...] %) osalusest, sest see oleks sundinud RRI rohkem riskima, osa töödest ise teostama või teisi partnereid leidma.
- (108) Lisaks näib, et kuigi projektikohaseid rahalisi arvestusi abiga ja ilma sellela esitleti ka ITP juhatusel, võeti ITP otsuses projektis osaleda arvesse abi kasutamise võimalust.⁽²³⁾
- (109) Lõpuks näib ITP läbiviidud erinevate alternatiivsete osaluste analüüs andvat tunnistust sellest, et otsus põhines peamiselt real kvalitatiivsetel teguritel (mis on kokku võetud mõnel SWOT-skeemil), mitte aga mittekvalitatiivsetel teguritel (näiteks oodatav sisemine tasuvuslavi (IRR)), mis juhatusel samuti teatavaks tehti. Tähelepanu tuleks pöörata asjaolule, et sisemine tasuvuslavi pole keskmiste kapitalikuludega, [...] %, võrreldes sugugi kõrge. 25 ja 50 aasta lõikes arvutatud sisemine tasuvuslavi näitab tõenäoliselt seda, et abi puudumise korral poleks projekt ettevõtte jaoks sellesse investeerimiseks piisavalt kasumlik olnud. Lõpliku sisemise tasuvuslavi madal tase, seda isegi koos abiga, annab samuti tunnistust sellest, et ITP tegelikult eesmärgiks eeldatavalt madala tasuvusega investeeringuga nõustumisel oli oma turupositsiooni tugevdamine.
- (110) Sellest lähtuvalt märgib komisjon, et abi kutsus kahtlemata esile ITP investeeringu suuremasse ambitsioonikama ulatusega projekti.
- (111) Samuti märgib komisjon, et täpse faktide võrdlemist võimaldava projekti tuvastamine on keeruline, sest olemas olid erinevad algatasandi alternatiivid, mis oleksid igal juhul eeldanud edasist läbirääkimist projekti juhi RRiga.
- (112) Komisjon märgib, et projekt on kasumlik, mis on õhusõidukite mootorite tootmise projektide korral normaalne, sest investeerimine negatiivse tulemiga projekti oleks vastuolus igasuguse ärioloogikaga. Komisjon märgib, et antud tüüpi projekti korral on ettevõtte investeerimisotsuse tegemisel kõige asjakohasem põhinäitaja sisemine tasuvuslavi, millele abi positiivset mõju avaldab, sest see võimaldab ettevõttel ära kasutada sektori keskmisest paremat kapitalikulu.
- (113) Komisjon nendib, et õhusõidukite mootorite projektidele omaselt on alginvesteeringu suurus erilise tähtsusega ning et rahavoogude ajakavale on iseloomulik negatiivne kumulatiivne rahavoog, antud juhul esimese 19 aasta vältel.
- (114) Lõpuks on komisjon hinnanud teadusprojektiga kaasnevat riskitaset. ITP on välja toonud peamised projektiga seonduvad riskid:
- tehnilised riskid, mis kaasnevad spetsifikatsioonide saavutamise esmaseks sertifitseerimiseks, varasemate programmidega võrreldes lühema ajavahemiku vältel;
 - tehnilised riskid, mis tulenevad vajadusest muuta konstruktsiooni ettevalmistavate tootmisetappide vältel;
 - hinnapoliitikast tulenevad äririskid (mis ei ole ITP kontrolli all);
 - vahetuskursiriskid (kuna müük leiab aset dollarites) ning
 - riskid seoses toote ühikumaksumusega, mille määras Boeing varasemate mootoritega võrreldes kulude [...] % vähendamist eeldaval tasemel. Antud maksumust mõjutab peamiselt konstruktsiooni uudsus ja toorainete maksumus.
- (115) ITP on hinnanud projekti nüüdispuhasväärtuse (NPV), varieerumist, tuginedes muudatustele mõningates neist parameetritest. Kõnealused hinnangud näitavad, et nüüdispuhasväärtus võib muutuda selgelt negatiivseks juhul, kui müügitulemused jäävad allapoole ootusi, vahetuskurss pole soodne või toorainete maksumus kasvab.
- ⁽²³⁾ Samuti tuleks tähelepanu pöörata asjaolule, et samas esitluses viidatakse potentsiaalsetele raskustele läbirääkimistes komisjoniga, ehkki halvimal juhul peetakse mõningate muudatuste tegemist summas ja tingimustes ning abi osutamisest täieliku keeldumise ohtu ei mainita. Samas ei anna vastav viide mingit alust ettevõttepoolseks õiguspäraseks ootuseks abi saada. See kajastab vaid ettevõtte kogemusi kahe varasema riigibijuhitumiga seoses.

(116) Komisjon märgib, et projektiga kaasnevad riskid on märkimisväärsed ja et mitte kõik ITP osutatud riskidest pole nende hindamise seisukohast võrdväärse tähtsusega, näiteks vahetuskursirisk. Komisjon juhib lisaks tähelepanu sellele, et ITP on olnud võimeline esitama üksikasjalikud arvutused projekti rahaliste aspektide kohta, sealhulgas nende tundlikkuse kohta riskitegurite suhtes. Kõnealused arvutused näitavad esmajärjekorras seda, et projekt on mõõdukalt kasumlik, võrreldes kapitali keskmise maksumusega ettevõtte jaoks. Teiseks annavad nimetatud arvutused tunnistust sellest, et tehnilised ja äririskid on märkimisväärsed, seda eriti võrdluses investeeringute summa ja eeldatava rahavooga.

(117) Nende kriteeriumite põhjal tunnistab komisjon, et abi avaldab ergutavat mõju, sest see võimaldab ITP-l osaleda sellise mastaabiga projektis, mida ettevõtte abita endale lubada ei saaks.

9. PROPORTSIONAALSUS

(118) Selleks, et hinnata meetme proportsionaalsust, peab komisjon kõigepealt hindama abikõlblike kulusid, eelkõige seda, kas menetluse algatamist käsitleva otsusega seoses tekkinud kahtlusi on selgitatud. Seejärel peab komisjon uurima abimeedet, et ka selle puhul hinnata, kas tekkinud kahtlusi on selgitatud. Kolmandaks peab komisjon uurima, kas regionaalse halvemuse korral ja koostöö edendamiseks ette nähtud lisatoetused on kõnealuse projekti puhul kohaldatavad. Lõpuks peab komisjon määratlema abi osatähtsuse ja kontrollima, kas see vastab teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistikus sätestatud tingimustele.

9.1. Abikõlblikud kulud

(119) Oma menetluse algatamise otsuses tõi komisjon esile neli kahtlust abisaava projekti abikõlblike kulude kohta.

a) kulude uurimiskategooriate põhine liigitamine oli teostatud teoreetilise mudeli põhjal ega peegeldanud abisaaja tegelikke kulusid (sealjuures isegi mitte kavandatud kulusid);

b) kulude liigitusest selgus, et tootearenduse ettevalmistavate uuringute tase oli teiste kulukategooriatega võrreldes eriti kõrge ja seda eeskätt teisi mootorite arendusprojekte silmas pidades;

c) mitmed konkreetsed aspektid võis kahtluse alla seada: projekti läbiviimise esimeseks aastaks tehnilise haldamise jaoks eraldatud summa ja seadmetega (eeskätt seadmetega, mida kasutati üksnes selles projektis) seotud kulud;

d) mõnede ITP poolt ajavahemikus 2008–2009 kantud kulude kaasamine pärast mootori sertifitseerimist.

(120) Komisjonil tekkisid kahtlused tegevuste liigituse osas lähtuvalt rakendusüüringu ja tootearenduse (arendustegevuse) määratlusest, mis on esitatud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku punkti 2.2 alapunktides f ja g, ning lähtuvalt oma kogemustest teadus- ja arendustegevuse vallas ⁽²⁴⁾.

(121) Komisjonil tekkis kahtlus abikõlblike kulude suhtes, eelkõige seadmetega seotud kulude suhtes lähtuvalt TAI raamistiku punktist 5.1.4.

(122) Vastusena menetluse algatamise otsusele edastasid Hispaania ametiasutused uue kulude liigituse, mis peegeldas tegelikult läbiviidud või kavandatud tegevust, koos vastava teadus- ja arendustegevuse kategooriate põhise liigitusega. Hispaania edastatud uus teave võimaldas komisjonil üksikasjalikult analüüsida iga töopaketti ja veenduda selles, et teadus- ja arendustegevuse liigitus oli õige.

(123) Lisaks sellele on Hispaania ametiasutused aktsepteerinud asjaolu, et abikõlblike kuludena saab arvesse võtta üksnes kulusid, mis on kantud enne õhusõiduki sertifitseerimist. Kuna aga pärast sertifitseerimist kantud kulud olid väga väikesed, ei mõjuta see olulisel määral kogusummat ega kulude jaotumist teadus- ja arendustegevuse kategooriate lõikes.

(124) Hispaania on ka nõustunud käsitlema mootori sertifitseerimise ja õhusõiduki sertifitseerimise vahelisel perioodil läbi viidud tööd rakendusüüringute asemel tootearendusena, kuna kõnealune töö teostati turbiinmooduli prototüüpidega.

(125) Hispaania ametiasutused on ka nõustunud lisama komponentide testimisega seotud ülesannete täitmisel läbiviidud töö 100 % ulatuses ([...] eurot) tootearenduse kategooriasse. See on kooskõlas nii teiste ülesannete korral kasutatud liigituse kui ka ITP enda esitatud määratlusega, mille kohaselt tuleb akumuleerunud töötunde käsitlevad katsed lugeda tootearenduseks (sellesse kategooriasse kuuluvad ka väsimuskatsed).

⁽²⁴⁾ Eelkõige kogemustest seoses teadus- ja arendustegevuse raamprogrammi kohaselt finantseeritavate projektidega (vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsust nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) (ELT L 412, 30.12.2006, lk 1)) ja kogemustest õhusõidukite mootorite valdkonnas antud riigiabi juhtumite hindamisel.

(126) Lisaks Hispaania ametiasutuste argumentide toetamisele tunnistas ITP oma märkustes ka seda, et tema ettevõttesisene raamatupidamissüsteem ei võimalda jaotada teadus- ja arendustegevusega seotud kulusid vastavalt eri kategooriatele. See selgitab asjaolu, miks liigitamine näis olevat teostatud teoreetilise mudeli põhjal. ITP väitis ka seda, et ta on hakanud kohandama oma raamatupidamissüsteemi, et see võimaldaks teostada kõnealust liigitamist, kuna seda näevad ette ka rahvusvahelised finantsaruandlusstandardid. ⁽²⁵⁾

(127) Hispaania ametiasutused esitasid abikõlblike kulude parandatud ja lõpliku versiooni, mis on esitatud alljärgnevas tabelis. Projekti abikõlblike kulude kogusumma perioodil 2005–2008 moodustab 73 567 000 eurot. Nimetatud kuludest moodustavad rakendusuringuteks liigitatud tegevustega seotud kulud 29 296 000 eurot (mis moodustab abikõlblike kulude kogusummast 39,8 %). Tootearendusega seotud kulud on 44 212 000 eurot (60,1 %). Projekti puhul võeti arvesse ka ettevalmistavate uuringutega seotud kulusid, mis moodustasid 59 000 eurot.

Tabel – abikõlblikud kulud

(miljonites eurodes)

Teadus- ja arendustegevuse kategooria	2005	2006	2007	2008	Kokku
Rakendusuringud	[...]	[...]	[...]	[...]	29,296
Teostatavusuuringud	[...]	[...]	[...]	[...]	0,059
Tootearendus	[...]	[...]	[...]	[...]	44,212
Kokku	[...]	[...]	[...]	[...]	73,567

(128) Arvestades Hispaania ametiasutuste esitatud üksikasjalikku teavet ning seda, et nad aktsepteerisid projekti ajalise piirangu ja teatavate kulutüüpide liigitamist käsitlevate konkreetsete aspektide kohta tehtud märkusi, on komisjonil abikõlblikest kuludest ja nende liigitusest täielik ülevaade.

(129) Kokkuvõttes hõlmavad abikõlblikud kulud vaid tegevust, mis on abikõlblik vastavalt TAI raamistiku punktile 5.1.4, mis on korrektselt ette nähtud rakendusuringute ja tootearenduse vastavatele kategooriatele lähtuvalt nimetatud raamistiku punktis 2.2 esitatud määratlusest.

9.2. Abimeede

(130) Oma esialgses taotluses kavatsesid Hispaania ametiasutused kasutada meetet, mis ühendas endas tagasimakstava

⁽²⁵⁾ Kõnealused standardid võimaldavad rakendusuringutega seotud kulusid ja tootearendusega seotud kulusid raamatupidamisarvestuses erinevalt liigitada, liigitades esimesed neist kuludena, teised aga varadena.

ettemakse (laenu põhiosa tagasimaksmine proportsionaalselt projekti edukusega) ja sooduslaenu (abisaja ei maksa intresse) omadused. Menetluse algatamise otsuses esitas komisjon oma kahtlused antud hübriidmeetme kohta, mis annab abisaajale kahekordse eelise, kombineerides ettemakse, mis võimaldab jaotada riske, ja kindlustundega, mis tuleneb intresside maksmise kohustuse puudumisest. Nimetatud kahe eelise kombinatsioon oleks muutnud kõnealuse abi selle saajale liiga heldeks.

(131) Tagasimakstav ettemakse on määratletud TAI raamistiku punkti 2.2 alapunktis h. Selle ühisturuga kokkusobivuse tingimused on määratletud TAI raamistiku punktis 5.1.5.

(132) Sooduslaen on alandatud intressimääraga laen (antud juhul nullintressiga). Abielemendiks on intressisumma, mida abisaaja ei pea maksma ning mis arvutatakse antud laenu puhul kohaldatava turuintressi ja tegelikult makstava intressi vahe põhjal. Antud juhul oli turuintress viitintress, millele ei lisatud täiendavaid baaspunkte, ning makstav intress oli nullintress. Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon ka kahtlust laenu abielemendi arvutamisel kasutatava intressimäära suhtes. Vastavalt allpool kirjeldatule ei ole nimetatud aspekt enam asjakohane.

(133) Esiteks tunnistasid Hispaania ametiasutused oma märkustes sellise kahekordse eelise olemasolu ja nõustusid abimeedet korrigeerima. Samas osutasid nad, et nad teevad ettepaneku anda abi sooduslaenu kujul. Hispaania sõnul rakendatakse sooduslaenu lihtsalt põhjusel, et nende arvates on sellele kergem komisjoni heakskiitu saada.

(134) ITP võttis oma märkustes sama seisukoha. ITP siiski lisas, et nad on nõus, et abimeede on tagasimakstava ettemakse kujul. ⁽²⁶⁾

(135) Komisjon mainis oma 19. detsembril 2007. aastal saadetud kirjas, et tagasimakstav ettemakse tagaks antud juhul tõenäoliselt suurema proportsionaalsuse.

(136) Komisjon märkis, et Hispaania ettepaneku kohane abimeetme kohandamine 2007. aastal nullintressiga laenuks oleks andnud abisaajale eelise, kuna see oleks vähendanud teataval määral ärriske, sest mootori müük oli tõusuteel.

⁽²⁶⁾ Oma 25. veebruaril 2008. aastal saadetud kirjas märgib ITP, et ta on taotlenud „projekti edukuse korral tagasimakstavat laenu”.

- (137) Vaadeldava juhtumi korral oleks abi seisnenud ettemakses, mis oleks taganud ITP-le investeringute tegemiseks piisaval hulgal raha, kuid samas poleks ITP pidanud sel hetkel maksuma intressi. ITP oleks maksnud tagasi vaid põhiosa ja poleks edu korral pidanud maksuma ka mingit lisatasu. Komisjon pidas seda ettevõtte jaoks liigseks eeliseks ja palus Hispaania ametiasutustel esitada ettepanekuid antud eelise vähendamiseks kas abimeetme muutmise või abimeetmet riskidega siduvate lisasätete või tingimuste kehtestamise teel.
- (138) Komisjon viitas ka asjaolule, et tagasimakstavad ettemakset on riskide jaotamise meede, mis edukate projektide korral võimaldab rohkemat kui proportsionaalset tagasimaksmist abisaaja poolt: kui müügiprognoosid täituvad, makstakse abisumma täielikult intressidega tagasi. Kui läbimüük jääb prognoositust väiksemaks, vähendatakse tagasimakstavat summat proportsionaalselt.⁽²⁷⁾ Kui läbimüük osutub prognoositust suuremaks, kujuneb tagasimakstav summa suuremaks kui ettemaksumma.
- (139) Komisjon ja Hispaania ametiasutused jõudsid juhtumi hindamisel järeldusele, et nimetatud tüüpi abi puhul on sobivaks abimeetmeks tagasimakstav ettemakset, mille tingimused on kokkuvõtlikult esitatud eespool.
- (140) Abimeetme rajaneb Hispaania ametiasutuste põhjendusel, et kõnealusel juhul moodustavad kaks vastuvõtetud abi andmise otsust kaks sama abi osamakset, mille saamiseks on esitatud üks taotlus.
- (141) Muudetud abi andmise graafik põhineb järgmistel elementidel.
- (142) Abisumma väljamaksmine toimub vastavalt nimetatud kahe osamakse jaoks kehtestatud graafikule.
- (143) Tagasimakstav summa arvutatakse ITP-le makstud kogu abisumma põhjal, mida korrigeeritakse vastavalt 2005. aastal kehtinud viitintressimääradele (4,08 %).
- (144) Tähtjaks on aasta [...], mille seisuga tuleb täielik korrigeeritud tagasimakstav summa lugeda varasemate prognooside alusel lõplikuks.
- (145) Mõistlike prognooside kohaselt müüakse [...] mootorit ([...] õhusõidukile), kui mitte arvesse võtta varuosi.
- Nimetatud arv on toodud ka ettevõtte äriplaanis, mis esitati ITP juhatusel, et ta saaks teha otsuse investeerida projektis.
- (146) Tagasimakstavad summad peavad olema esitatud summa-dena eurodes iga müüdü mootori kohta; iga mootori kohta kehtiv summa varieerub alljärgnevalt: kuni [...] müüdü mootori (40 % lõplikust prognoosist) puhul maksab ITP iga mootori kohta [...] eurot, [...] kuni [...] müüdü mootori korral (kuni 85 % lõplikust prognoosist) maksab ITP iga mootori kohta [...] eurot, [...] kuni [...] müüdü mootori korral (lõplik prognoos) maksab ITP iga mootori kohta [...] eurot.
- (147) Eeltoodud summade kehtestamisel on Hispaania ametiasutused võtnud arvesse asjaolu, et esimesed mootorid müüakse suurema kaubandusliku allahindlusega. Samuti on arvestatud projekti rahavoogudega, mis on esimestel aastatel negatiivsed, kuna tehtav investering on väga suur ja müük peaks kestma vähemalt kakskümmend aastat.
- (148) Pärast sihtprognoosi, milleks on [...] mootorit, täitumist, maksab ITP edukustasu, mis moodustab 1 % iga mootori müügist tulenevast käibest aastani 2043.⁽²⁸⁾

9.3. Regionaalne lisatoetus

- (149) Hispaania ametiasutused tunnistavad, et 1. jaanuarist 2007 kehtiva TAI raamistiku kohaselt ei saa maksta regionaalset lisatoetust projektidele, mis viiakse läbi toetatavates piirkondades. Samas nad siiski osutasid, et soovivad määrata kõnealuse lisatoetuse vähemalt 2006. aasta abikõlblike kulude katteks.
- (150) Komisjon saab oma hinnangus tugineda vaid kehtestatud eeskirjadele, mis sisalduvad TAI raamistikus. Selle põhjal tuleb turutõrke ja ergutava mõju hindamisel tõestada potentsiaalne halvemus, mis võib antud projekti korral ilmned, kuna see viiakse läbi toetatavas piirkonnas, ja selle halvemusega arvestada.
- (151) Eeltoodust lähtuvalt tuleb abi hinnata tervikuna, kohaldades selleks kehtivaid eeskirju, mis on sätestatud TAI raamistikus. TAI raamistik ei näe enam ette võimalust anda lisatoetust, suurendada toetatavates piirkondades läbiviidavatele projektidele antava abi osatähtsust. Seetõttu ei saa komisjon nõustuda, et abi osatähtsus peaks hõlmama sellist lisatoetust.

⁽²⁷⁾ Konkurentsi kahjustamine on väiksem, kuna toode pole olnud edukas.

⁽²⁸⁾ Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistik näeb selgelt ette, et edukana määratletud tulemust ületava edu korral peaks asjaomasel liikmesriigil olema õigus nõuda ettemakset summast suurema summa tagasimaksmist (vt punkti 5.1.5 kuues lõik).

9.4. Koostööks antav lisatoetus

(152) Hispaania ametiasutused on viidanud sellele, et nende arvates peaks teatatud projektile olema võimalik anda lisatoetust rahvusvahelise koostöö eest. Hispaania ametiasutuste kinnitusel osaleb ITP rahvusvahelises mootori Trent 1000 väljatöötamise projektis. ⁽²⁹⁾

(153) Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku punkti 5.1.3 alapunktis b määratletakse väga täpsed tingimused projektile, millele on võimalik anda lisatoetust rahvusvahelise koostöö eest: „Projekt sisaldab vähemalt kahe üksteisest sõltumatu ettevõtja vahelist tõhusat koostööd ja järgmised tingimused on täidetud: [...] projekt [...] on piiriülene, see tähendab, et teadus- ja arendustegevus toimub vähemalt kahes erinevas liikmesriigis”.

(154) Menetluse alustamise otsuses tõstatas komisjon kaks kahtlust: a) komisjon kahtles, kas ettevõtteid ITP ja RR saab pidada iseseisvateks, sest RR on ITP osanik, omades peaaegu 47 % aktsiastest; ning b) teatatud projekti teadus- ja arendustegevust ei olnud võimalik teostada täielikult väljaspool Hispaaniat.

9.4.1. ITP ja RR ei ole iseseisvad ettevõtjad

(155) Hispaania ametiasutused esitasid erinevaid argumente, et toetada kahe kõnealuse ettevõtja iseseisvust.

(156) Nende arvates osaleb ITP projektis riske jagava partnerina samadel tingimustel kui teised partnerid; asjaolu, et lepingu tingimused on samad kui teistel riske ja kasumit jagavatel partneritel, tähendab, et ITP on samal tasemel kui teised riske ja kasumit jagavad partnerid, kellega RRil ei ole aktsiate omamise seonduvaid suhteid.

(157) Teiseks ei saaks ITP Hispaania ametiasutuste hinnangul, töötada RRi konkurentide heaks, nagu General Electric ja Honeywell, kui ta ei oleks iseseisev.

(158) Kolmandaks omab RR ainult 47 % aktsiastest, mis ei ole enamusosalus, võrreldes 53 %-ga, mida valdab teine osanik Sener Aeronautica. RRi ametisse nimetatud juhatuse liikmed on vähemuses (neli üheksast), ülejäänud nimetab ametisse enamusosanik.

(159) Lisaks tõestab Hispaania ametiasutuste arvamuse kohaselt iseseisvust ka projektiga seotud läbirääkimiste kestus ITP ja RR vahel, mis kestis kaks aastat, enne kui kokkulepele jõuti.

(160) Kõnealused väited esitas oma märkustes ka ITP. Lisaks on ITP kinnitusel tema sõltumatus RRist ilmselge, sest ITP müügikäive RRile moodustab ainult 25 % tema kogukäibest 2008. aastal, kusjuures tendents on vähenemise suunas.

(161) Komisjon küsis oma 19. detsembri 2007. aasta kirjas ka RRi seisukohta selle kohta, kas ettevõtjaid ITP ja RR võiks pidada iseseisvateks. RRi kinnitusel on „ITP juriidiliselt ja majanduslikult iseseisev ettevõtte ja [...] RR ei juhi. [...] Vaatamata sellele on ITP RRi oluline koostööpartner teatavates tsiviilprogrammides, eelkõige seoses mootoriga Trent 500 ja 900, ning RR säilitab osalust ITPs osaliselt selleks, et kaitsta oma huve neis koostööprogrammides, ja ka selleks, et aidata ITP-l saada iseseisvaks osalejaks (ja partneriks) lennundussektoris”.

(162) Samuti kinnitab RR, et „suhete loomine pikaajaliste strateegiliste sõltumatute partneritega, kes suudavad jagada riske, pakkuda projekteerimisvõimalusi ja koondada rahalisi vahendeid, on loogiline ja üldse mitte ebatavaline samm algseadmete valmistajate hulgas, kes tegelevad gaasiturbiinide projekteerimise ja tootmisega”.

(163) Komisjon on hinnanud üksikasjalikult suhet ITP ja RRi vahel. RR on mitme juhatuse liikmega olulise osalusega (47 %) osanik. RRi nimetatud juhatuse liikmed ei osale aruteludes, kui arutatakse kõnealuse ettevõtte projekte, kuid osalevad juhul, kui otsustatakse strateegiate üle.

(164) Teiseks märgib komisjon, et ITP on osalenud mitmes teises RRi projektis (mootor Trent 1000 on kolmas suur mootor, millega ITP on seotud).

(165) Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku sätet, mis käsitleb mõistet „sõltumatu”, tuleb tõlgendada erinevana mõistest „mitte kontrolli all olev”. Teisisõnu, ei piisa selleks, et üht ettevõtet saaks teisest sõltumatuks lugeda, sellest, kui ta ei ole selle teise ettevõtte kontrolli all.

⁽²⁹⁾ Samuti väidab Hispaania, et sellist lisatoetust on antud eelnevatel juhtudel ITP-ga seoses.

- (166) Analooiliselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) mõistega ⁽³⁰⁾ tuleks ettevõtteid, kellel on üksteisega kapitaliseoseid (kõnealusel juhul 47 % osalus), pidada seotud ettevõteteks. Neid võib siiski pidada iseseisvaks ettevõtete ühinemistehingute kontrolli eesmärgil ⁽³¹⁾ või raamatupidamiseskirjade seisukohast, sest ITP ei ole konsolideeritud RRI raamatupidamises.
- (167) Kõnealusel juhul on oluline aspekt, et kahel seotud ettevõttel, kes on aktiivsed samas sektoris, ei ole koostööga raskusi. See leiab kinnitust, kui vaadata küsimust sisulisest vaatenurgast, st kas ettevõtetel ITP ja RR on raskusi teadus- ja arendusprojektide raames koostöö tegemisel.
- (168) RRI investering ITPsse tehti just selleks, et arendada pikaajaline stabiilne suhe, ⁽³²⁾ mis on asjaomases sektoris algseadmete valmistajate ja nende peamiste partnerite vahel üldine teguviis. Näiteks viitab RR Snecma ja MTU rollile vastavalt ettevõtete General Electric ja Pratt & Whitney pikaajaliste partneritena.
- (169) Vaadeldaval juhul on ITP ja RRI vahel loodud koostöö lennuki mootorite valdkonnas. Hinnatav projekt on kolmas RRI väljatöötatud suur mootor, milles ITP osaleb märkimisväärse rolliga (ning alati sama komponendiga – madalrõhuturbiiniga). Ka RR ise tunnistab, et selline eelnev osalemine muudab tõesti tulevase koostöö lihtsamaks ja sujuvamaks.
- (170) Oma hinnangus abi kohta, mis anti ettevõttele ITP osalemiseks mootoris Trent 500 ⁽³³⁾ märkis komisjon, et ITP esimest märkimisväärset osalemist RRI mootoris iseloomustas rahvusvaheline koostöö, kuid ei kaalunud konkreetset lisatoetust. Nagu RR siiski tunnistab, toob kaasatus järjestikustesse projektidesse täiendavaid ühiseid teadmisi, mis järk-järgult vähendab koostööga seotud probleeme.
- (171) Kahel stabiilse pikaajalise partnerlusega seotud ettevõttel ei ole raskusi koostööga. Seega on komisjon jõudnud järeldusele, et ettevõtteid ITP ja RR ei saa pidada teineteisest sõltumatuks tähenduses, mida nõutakse teadus- ja arendusprojektide koostöö lisatoetuste jaoks.

9.4.2. Kogu teatatud projekti teadus- ja arendustegevus viiakse läbi Hispaanias

- (172) Igal juhul ei täideta ka teist tingimust, mis seondub projekti piiriülese iseloomuga.

⁽³⁰⁾ Komisjoni soovitus 2003/361/EÜ (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

⁽³¹⁾ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

⁽³²⁾ RRI sõnade kohaselt: „RR on arendanud produktiivse töösuhte ITPga ja ITP on omakorda saanud põhjaliku arusaama RRI töötavatest, protseduuridest, vahenditest ja meetoditest.”

⁽³³⁾ Juhtum C 38/01 (ELT L 61, 27.2.2004, lk 87).

- (173) Hispaania ametiasutused väidavad, et komisjon peaks hindama mootori projekti tervikuna ja mitte üksnes seda osa, mille peaks välja töötama ITP.

- (174) Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku punkti 5.1.3 alapunkti b teise taande kohaselt on nõutav, et teadus- ja arendustegevus teostatakse vähemalt kahes erinevas liikmesriigis. Käesoleval juhul on hindamisel madalrõhuturbiini projekt, mille töötab välja ITP. Suurem osa projekti teadus- ja arendustegevusest toimub ainult Hispaanias ning ITP kannab abikõlblikke kulusid oma tootmiskeskustes.

- (175) Kokkuvõttes on komisjon seisukohal, et kõnealuse abi puhul ei ole koostöö lisatoetust võimalik kohaldada, sest ettevõtteid ITP ja RR ei saa pidada sõltumatuteks ning teadus- ja arendustegevus toimub põhiliselt Hispaanias.

- (176) Komisjon märgib siiski, nagu eespool regionaalse lisatoetuse puhul, ⁽³⁴⁾ et koostööks antava toetuse mittekohaldatavusel ei ole praktilist mõju, sest abi osatähtsus jääb allapoole TAI raamistikus sätestatud taset.

9.5. Abi osatähtsus

- (177) Vastavalt TAI raamistiku punktile 5.1.5 on teadus- ja arendusprojektidele, mida rahastatakse tagasimakstavate ettemaksete kaudu, kohaldatav abi osatähtsus 60 % rakendusuuringute puhul ja 40 % tootearenduse puhul. Nagu eespool märgitud, ei saa hinnatavale projektile maksta lisatoetusi.

- (178) Nagu eespool mainitud, iseloomustab projekti umbes 39,82 % rakendusuuringute ja umbes 60,18 % tootearenduse osakaal. Üldine maksimaalne abi osatähtsus on seega 47,93 %. ⁽³⁵⁾

- (179) Võttes arvesse, et abikõlblikud kulud moodustavad kokku 73 567 000 eurot ja abi summa, mida Hispaania ametiasutused algselt kavatsesid anda, oli 36 850 000 eurot (kahe abi andmise otsuse summa), oleks sellest tulenev abi osatähtsus olnud 50 %, mis ületab maksimaalset lubatud osatähtsust.

⁽³⁴⁾ Vt põhjendused 149–151.

⁽³⁵⁾ $60,1 \times 40 \% + 39,82 \times 60 \% = 47,93 \%$.

- (180) Seega tunnistasid Hispaania ametiasutused, et abikõlblike kulude ümberliigitamise tagajärjel, nagu mainitud eespool põhjendustes 119–129, pidid nad pudid abi summat vähendama, et see vastaks maksimaalsele abi osatähtsusele. Oma 18. septembri 2008. aasta kirjas osutasid Hispaania ametiasutused, et abi lõplik summa oleks 35 262 400 eurot. Samuti esitas Hispaania parandatud makse- ja tagasimaksegraafiku, mis vastas eespool põhjendustes 141–148 osutatud juhistele.
- (181) Seega jääb abi allapoole TAI raamistikus sätestatud maksimaalsest abi osatähtsust.

9.6. Kokkuvõtte proportsionaalsuse kohta

- (182) Komisjon jäeldab, et abikõlblike kulude liigitus, modifitseeritud abimeede ja abi summa kohandamine tagavad, et abi on proportsionaalne ja see ei ületa minimaalset vajalikku. Lisaks tagavad kõnealused tingimused, mis sarnanevad võrreldavatel juhtudel kohaldatavate tingimustega, ⁽³⁶⁾ ka selle, et toetus kasutatakse täielikult normaalses turutingimustes, sealhulgas intressimääradega või isegi enam, kui müük ületab prognoositu.

10. MÕJU KONKURENTSILE

- (183) Menetluse alustamise otsuses tegi komisjon ettepaneku, et kõnealuse juhtumi asjaomaseks turuks tuleb pidada õhusõidukite mootorite turgu, mis on ülemaailmne turg. Ta küsis selle aspekti kohta huvitatud isikute arvamust.
- (184) Komisjon tuletab meelde, et õhusõidukite mootorite sektorit iseloomustab kolme suure algseadmete valmistaja (RR, General Electric (GE) ja Pratt & Whitney (PW)) olemasolu, kes juhivad mootoriprogramme. Teisel tasemel on terve rida esmatasandi partnereid (Snecma, MTU ja Avio Euroopas, MHI, IHI ja KHI Jaapanis jne), kellel paljudel juhtudel on pikaajalised suhted ühe ainsa algseadmete valmistajaga (nt ettevõtte Snecma ettevõttega GE) või kes töötavad projektipõhiselt mitme algseadmete valmistajaga (nt Volvo). ITP on väikseim esmatasandi partner.
- (185) Hispaania ametiasutused osutasid sellele, et õhusõidukite mootorite komponentide maailmaturul on ITP konkurentidega (Rolls-Royce, Snecma, Avio, Volvo, MTU jt Euroopas) võrreldes väike osaleja. Seega oleks abil väga piiratud mõju, arvestades ITP turu suurust, mis hõlmab ainult [5–10] % rohkem piiratud gaasiturbiini turust, mis

on väike osa suurest mootoriturust. Nagu mainiti menetluse alustamise otsuses, on madalrõhuturbiin mootori oluline komponent, kuid seda ei saa hõlpsasti pidada eraldi allturuks muu hulgas seetõttu, et neid saavad toota nii suured algseadmete valmistajad kui ka esmatasandi partnerid.

- (186) Ükski muu huvitatud isik peale RRI menetluses ei osalenud. Võttes arvesse avalikkuse tähelepanu menetluse algatamise otsuse suhtes ning vähest osalejate arvu sektoris ja nende suurust (kõik suurettevõtted), jäeldab komisjon kõnealusest märkuste puudumisest, et ühelgi konkurendil ei olnud muret selle pärast, et selline abi võib moonutada dünaamilisi meetmeid, tekitada turujõudu või toetada ebatõhusaid turustruktuure.

- (187) Seetõttu jäeldab komisjon, et konkurentide või teiste kolmandate isikute sekkumise puudumisel ning võttes arvesse ITP väga piiratud turuosa, on mõju konkurentsile väga piiratud.

11. KAUDNE ABI RR-ILE

- (188) Menetluse algatamise otsuses tõstatas komisjon kahtluse potentsiaalse kaudse abi kohta, mida teatatud meede võiks mootori tootjale RR anda. Komisjon märkis, et RR võib olla potentsiaalne abisaaja, sest ta on Trent 1000 projekti juht ja ITP suurosanik. Samuti märkis komisjon, et kõnealust hindamist võivad mõjutada konkreetsete koostöötingimused, mida abi võib olla mõjutanud.
- (189) Juba oma teavitusetapi märkustes olid Hispaania ametiasutused osutanud, et nende arvates kaudne abi puudub, sest ITP poolt RRile sisenemistasuna makstav raha ⁽³⁷⁾ saadi omavahenditest ja ei olnud seotud projekti abikõlblike kuludega.
- (190) Nagu komisjon nõudis menetluse alustamise otsuses, on Hispaania ametiasutused täiendavalt esitanud kõik asjaomased dokumendid seoses koostööga ITP ja RR vahel, eelkõige 2003. aasta vastastikuse mõistmise memorandumi ning riski ja kasumi jagamise lõpliku lepingu.
- (191) Hispaania ja ITP on jälginud, et CDTI ja ITP vahelises lepingus oleks selgelt märgitud, et abikõlblikud kulud on üksnes need, mis tekivad projekti rakendamisel, mis jätkaks kõrvale ITP poolt RRile makstavad tasud.

⁽³⁶⁾ Juhtumid Eurocopter N 186/06, Turbomeca N 447/07 või Rolls-Royce Deutschland N 195/07.

⁽³⁷⁾ Kõnealuses sektoris on tavapärane, et riske ja kasumi jagav partner maksab algseadmete valmistajale sisenemistasu.

- (192) Teiseks osutasid Hispaania ametiasutused, et CDTI jälgib rangelt lepingu rakendamist ning maksab abi ITP-le alles pärast kulude dokumenteerimist.
- (193) Lõpuks väitsid Hispaania ametiasutused, et hinnad, mida kasutatakse kaubanduslikes suhetes RRi ja ITP vahel, on identsed teistes riske ja kasumit jagavate partnerite lepingutes kasutatud hindadega.
- (194) Oma märkustes kirjeldas RR esmalt üksikasjalikult läbirääkimiste protsessi algseadmete valmistajate ja potentsiaalsete riske ja kasumit jagavate partnerite vahel, mis hõlmab paralleelseid läbirääkimisi mitmete partneritega nii Euroopas kui väljaspool Euroopat. Kõnealused läbirääkimised ei toimu komponendipõhiselt isegi juhul, kui on mõned tehnoloogilised valdkonnad, mida algseadmete valmistajad partnerluseks ei kaalu, vaid hõlmavad mitmel tasandil arutelusid ja võimalikku partnerite kaasamist. Samuti viitas RR sellele, et partnerite panused programmi – mis võivad seisneda sularahas, inseneritöodes ning teenuste osutamises ja varuosade arendamises riske ja kasumit jagava partneri poolt – räägitakse läbi ja fikseeritakse programmi alguses.
- (195) RR kinnitas, et läbirääkimised peeti kedagi eelistamata, täielikult kaubanduslikel tingimustel nagu teistegi riske ja kasumit jagavate partnerite puhul. Ta kirjeldas lepingut ITPga, mis on kooskõlas teiste Trent 1000 raames riske ja kasumit jagavate partneritega ⁽³⁸⁾ sõlmitud lepingutega. RR näitas, et ITP üldine panus ei anna talle mingeid majanduslikke eeliseid.
- (196) Lõpuks kinnitas RR, et ta ei saa kasu abist, mille Hispaania annab ITP-le, sest see kasutatakse ainult Hispaanias ITP madalrõhuturbiiniga seonduvaks tegevuseks. RR saaks kasu üksnes dividendidena, millele tal on aktsionärina õigus.
- (197) Komisjon märgib, et kõnealused argumendid kinnitavad muu seas ka koostööks antava lisatoetuse mittekohaldatavust (vt põhjendused 172–176). Kuna ITP on ainuke abisaaja, kannab ta kõik abikõlblikud kulud. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku punkti 5.1.3 alapunkti b jaotise i esimeses taandes sätestatakse, et ükski ettevõtte ei tohiks kanda rohkem kui 70 % abikõlblikest kuludest, mis kõnealusel juhul kindlasti nii ei ole.
- (198) Oma hinnangus nende väidete kohta märgib komisjon esmalt, et Hispaania ametiasutuste esitatud dokumendid ja osapoolte esitatud teave viitas, et riske ja kasumit jagava partneri lepingu läbirääkimised ITP ja RR vahel toimusid tõepoolest kaubanduslikel tingimustel.
- (199) Teiseks märgib komisjon, et abikõlblikke kulusid kanti ainult Hispaanias ning abikõlblik projekt ei hõlma RRi tegevusega või RRi rajatistes teostatud tegevusega seotud kulusid.
- (200) Kolmandaks tunnistab komisjon, et RRi kui aktsionäri positsioon ei anna talle eelist, mis tuleneb abi andmisest ITP-le, välja arvatud pikaajalise partnerlussuhte loomisest tulenevad eelised.
- (201) Samuti märgib komisjon, et on võimalik öelda, et algseadmete valmistajatel on eelis, kui nende riske ja kasumit jagavad partnerid saavad kasu abist, mis võimaldab neil märkimisväärselt investeerida suurtesse mootorite ehituse programmidesse, ja algseadmete valmistajad ise jagavad selliste programmidega seotud riske.
- (202) Teisest küljest märgib komisjon siiski, et selline eelis on vältimatult piiratud, võrreldes algseadmete valmistajate koguinvesteeringutega nendesse programmidesse. Eelis oleks veel piiratum, kui seda võrrelda mootorituru üldise suurusega ja algseadmete valmistajate üldise käibega.
- (203) Igal juhul näib, et seda eelist on võimatu kvantifitseerida, sest selle kvantifitseerimine peaks põhinema võrdlusel programme rakendavate organisatsioonide alternatiivsete stsenaariumitega, arvestades riske ja kasumit jagavate partneritega seonduvate läbirääkimiste keerukust.
- (204) Igal juhul märgib komisjon, et see eelis ei too kaasa riigi avalike vahendite ülekandmist algseadmete valmistajale, eriti käesoleval juhul, mil kõik abikõlblikud kulud kanti Hispaanias.
- (205) Riigi vahendite ülekandmise puudumisel ning kuna eelis oli piiratud ja kvantifitseerimatu, saab komisjon seega järeldada, et RR ei saa kaudset abi Hispaania abist ITP-le.
- (206) Vastavalt TAI raamistiku punktile 7.5 ja võttes arvesse eespool hinnatud positiivseid ja negatiivseid mõjusid, tasakaalustab komisjon meetme mõjud ja määrab kindlaks, kas tekkivad moonutused mõjutavad kahjulikult kaubandustingimusi ühishuvidega vastuolulises ulatuses.

12. TASAKAALUSTATUSE KRITERIUM

⁽³⁸⁾ RRil ei ole kõnealuste ettevõtetega aktsiate omamisega seonduvaid suhteid.

(207) Kõnealusel juhul on komisjon seisukohal, et abil on positiivne mõju, kuivõrd see kompenseerib turutõrkeid, sellel on ergutav mõju abisaajale ning see antakse asjakohase vahendi kaudu, mis tagab abi proportsionaalsuse.

Trent 1000 madalrõhuturbiini väljatöötamiseks RR poolt lennukile Boeing 787.

(208) Samuti leiab komisjon, et meetme negatiivne mõju on piiratud, sest abi tekitatud konkurentsi moonutus ei ole märkimisväärne, sest see ei tõrju konkurentide investeringuid, ei loo turujõu positsiooni ega toeta ebatõhusat turu struktuuri.

(213) Samuti on komisjon seisukohal, et Hispaania antud abi ei hõlma kaudset abi ettevõtjale RR,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

(209) Kõnealuste elementide tasakaalustamisel märgib komisjon lisaks, et Hispaania ametiasutused on nõustunud vähendada abikõlblike kulude summat, vaatama läbi nende liigituse, kohandama abimeedet ja vähendama üldist abi summat.

Artikkel 1

Riigiabi summas 35 262 400 eurot, mida Hispaania kavatseb anda ITP-le, sobib kokku ühisturuga.

(210) Hispaania ametiasutused esitavad aastaaruande abi rakendamise kohta, mis võimaldab komisjonil meetet jälgida.

Seetõttu kiidetakse kõnealuse abi andmine heaks.

(211) Kokkuvõttes võib komisjon kinnitada, et hinnatava abi puhul on tasakaalustatuse kriteerium täidetud.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Hispaania Kuningriigile.

Brüssel, 21. oktoober 2008

13. KOKKUVÕTE

(212) Eespool toodud põhjustel järeldeb komisjon, et ta ei tohiks esitada vastuväiteid 35 262 400 euro suurusele abile, mida Hispaania kavatseb anda ITP-le mootori

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Neelie KROES